

Brussel, 20 juli 2017

Advies 2017/12

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Hervorming van de sociale bijdragen: invloed van de regularisaties van sociale bijdragen op de pensioenrechten

Aan het Comité worden voor advies twee teksten voorgelegd die voornamelijk de problematiek moeten regelen van de sociale bijdragenregularisaties die plaatsvinden na de ingang van het pensioen. De gepensioneerde zelfstandige die geen beroep heeft gedaan op de mogelijkheid tot niet-regularisatie, zal na de ingang van zijn pensioen nog regularisaties ontvangen. Als deze regularisaties de betaling van bijkomende bijdragen met zich brengen en de belanghebbende die niet (tijdig) betaalt, kan dit een belangrijke weerslag hebben op de pensioenrechten.

De ontwerp teksten voorzien in een werkwijze waarbij voortaan :

- het pensioen in eerste instantie verder zal worden uitbetaald vanaf de vervaldag van de regularisatiebijdrage en dit zonder dat het pensioenbedrag wijzigt ;
- de zelfstandige een extra betaaltermijn krijgt van 12 maanden vooraleer het RSVZ overgaat tot de herziening van het pensioen ;
- het RSVZ de pensioenbeslissing herziet wanneer de regularisatie-bijdrage 1 jaar na de vervaldatum onbetaald blijft, rekening houdende met de onbetaalde bijdragen. Er wordt een procedure opgestart om de onterecht toegekende pensioenbedragen terug te vorderen. Er wordt hierbij een verjaringstermijn van drie jaar toegepast.

Het Comité neemt kennis van de ontwerp teksten die de situatie moet verbeteren van de zelfstandigen die na de ingang van hun pensioen nog geconfronteerd worden met een bijdragebetaling als gevolg van de regularisatie van eerder betaalde sociale bijdragen. De betrokkenen krijgen immers extra ruimte om hun verschuldigde bijdragen te betalen zonder negatieve gevolgen voor hun pensioenrechten en -bedrag. De voorgestelde maatregel ligt bovendien in de lijn van de werkwijze die vroeger reeds werd aanbevolen door het Monitoringcomité voor de Hervorming van de Berekening van de Sociale Bijdragen.

Het Comité vraagt evenwel de voorgestelde werkwijze aan te passen in de zin dat :

- voor wat betreft de terugvordering van onterecht betaalde pensioenbedragen in de voorgestelde werkwijze een onderscheid zou worden gemaakt tussen de zelfstandigen die na het verstrijken van de betalingstermijn van 12 maanden alsnog hun regularisatiebijdragen betalen enerzijds, en de zelfstandigen die uiteindelijk helemaal geen regularisatiebijdragen betalen anderzijds. Voor de eerste groep vraagt het Comité dat de procedure tot terugvordering van de onverschuldigde pensioenbedragen wordt stopgezet en er een verzaking plaatsvindt voor wat betreft de pensioenschuld die nog niet werd teruggevorderd.
- men er voor de pensioenberekening voortaan van uitgaat dat, wanneer er in het kader van de regularisatiebijdragen een kwijtschelding verleend wordt van verhogingen wegens laattijdige betaling, de regularisatiebijdrage betaald is op de dag, volgend op de vervaldag van de regularisatiebijdrage.

Verder wijst het Comité nog op het mogelijke bestaan van alternatieve beleidspistes om te komen tot een betere inning van de regularisatiebijdragen die zelfstandigen na hun pensioen verschuldigd zijn. Het vraagt dat de mogelijkheden en beperkingen van deze beleidsalternatieven in de komende maanden verder zouden worden onderzocht.

Twee ontwerpteksten worden voor advies aan het Comité voorgelegd:

- Een ontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake het sociaal statuut van de zelfstandigen;
- een koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, met betrekking tot de invloed van de hervorming van de bijdragen op de pensioenen.

Naast enkele louter technische aanpassingen, beogen deze teksten voornamelijk de problematiek te regelen van de regularisaties van sociale bijdragen die na de ingang van het pensioen plaatsvinden.

1 Context

Sinds de hervorming van de sociale bijdragen van 2015 worden de sociale bijdragen van de zelfstandigen berekend op de inkomsten van het jaar zelf. Aangezien deze inkomsten slechts twee tot drie jaar later gekend zijn, zijn er voor het lopende jaar voorlopige bijdragen verschuldigd, die geregulariseerd worden (naar boven of naar beneden) wanneer de definitieve inkomsten van het bijdragejaar zijn gekend.

Deze nieuwe berekeningswijze van de sociale bijdragen heeft ook gevolgen voor de gepensioneerde zelfstandige. De jonge gepensioneerde die geen beroep heeft gedaan op de mogelijkheid tot niet-regularisatie¹ ² zal immers na de ingang van zijn pensioen nog regularisaties ontvangen. Als deze regularisaties de betaling van bijkomende bijdragen met zich brengen en de belanghebbende die niet (tijdig) betaalt, kan dit een belangrijke weerslag hebben op de pensioenrechten. De pensioenbeslissing zal immers worden herzien, waarbij er geen rekening meer gehouden wordt met de niet-geregulariseerde kwartalen³ en de zelfstandige mogelijk pensioenrechten verliest. Het is op die manier mogelijk dat een persoon die na de ingang van zijn pensioen zijn regularisatiebijdragen niet betaalt, niet meer de noodzakelijke loopbaanvoorwaarden vervult om het vervroegd pensioen of het minimumpensioen te genieten en er dus geen recht meer op heeft⁴.

De ontwerpteksten die voor advies aan het Comité worden voorgelegd, beogen een oplossing voor deze problematiek te vinden.

¹ Vrijwillig of omdat hij niet voldeed aan de voorwaarden om een aanvraag tot niet-regularisatie te kunnen doen,

² Artikel 11, § 5, 4e lid van het koninklijk besluit nr. 38. Voor de zelfstandige die gebruik maakt van deze mogelijkheid is de definitief verschuldigde bijdrage gelijk aan de voorlopige bijdrage berekend op basis van de inkomsten van 3 jaar voordien.

³ Aangezien voor deze kwartalen niet alle sociale bijdragen betaald werden en enkel de kwartalen waarvoor de volledige verschuldigde bijdragen effectief betaald zijn, pensioenrechten opleveren.

⁴ Wat in het eerste geval leidt tot het verlies van het recht op pensioen tot aan de wettelijke pensioenleeftijd en, in het tweede geval, tot een sterke daling van het pensioenbedrag.

2 Voorstel

In de ontwerp teksten die voor advies aan het Comité worden voorgelegd, stelt men voortaan de volgende werkwijze voorop in geval van de (niet-)betaling van de regularisaties na de ingang van het pensioen:

- in eerste instantie zal het pensioen vanaf de vervaldag van de regularisatiebijdrage verder worden uitbetaald en dit zonder dat het pensioenbedrag wijzigt ;
- de zelfstandige krijgt een extra betaaltermijn van 12 maanden vooraleer het RSVZ overgaat tot de herziening van het pensioen ;
- wanneer de regularisatie-bijdrage 1 jaar na de vervaldatum onbetaald blijft herziet, het RSVZ de pensioenbeslissing, rekening houdende met de onbetaalde bijdragen. Het vermindert de loopbaan met de betrokken kwartalen ;
- een verjaringstermijn van 3 jaar en niet de gewone termijn van 6 maanden zal van toepassing zijn op de terugvordering van de onterecht betaalde pensioenbedragen wanneer de niet-verschuldigde pensioenbedragen het gevolg zijn van een laattijdige betaling of niet-betaling van de regularisatiebijdragen.

De voorgestelde werkwijze heeft de volgende uitwerking voor de zelfstandigen die geen gebruik maakten van de mogelijkheid tot niet-regularisatie van de voorlopige bijdragen⁵:

Moment van betaling	Uitwerking
Voor de vervaldatum, d.w.z. voor het einde van het kwartaal dat volgt op de verzending door het fonds van de bijdrage-afrekening welke uit de regularisatie voortspruit	De pensioenrechten worden met terugwerkende kracht tot aan de ingangsdatum van het pensioen herberekend op basis van de regularisatie (d.w.z. op basis van de definitieve inkomsten).
Na de vervaldatum maar binnen de 12 maanden die volgen op deze datum	De pensioenrechten die werden berekend op grond van de voorlopige bijdragen, zijn verworven vanaf de ingang van het pensioen. De pensioenrechten worden op basis van de regularisatie herberekend vanaf de maand die volgt op die waarin de regularisatiebijdragen betaald werden.

⁵ Vrijwillig of omdat hij niet voldeed aan de voorwaarden om een aanvraag tot niet-regularisatie te kunnen doen,

Moment van betaling	Uitwerking
<p>Later dan de 12 maanden die volgen op de vervaldatum</p>	<p>Aan het einde van de 12 maanden neemt het RSVZ een nieuwe pensioenbeslissing rekening houdende met de onbetaalde bijdragen. Het vermindert de loopbaan met de betrokken kwartalen. Het bedrag van het pensioen wordt neerwaarts herzien.</p> <p>Deze nieuwe beslissing heeft terugwerkende kracht tot aan de ingang van het pensioen. De onterecht toegekende pensioenbedragen moeten dus worden teruggevorderd. Er wordt hierbij een verjaringstermijn van drie jaar toegepast.</p> <p>Op het moment dat de gepensioneerde zelfstandige uiteindelijk overgaat tot de betaling van de regularisatie-bijdragen, wordt het pensioenbedrag (opnieuw) berekend vanaf de maand volgend op de betaling van de regularisatiebijdragen. De terugvordering van de onterecht toegekende pensioenbedragen, wordt echter niet stopgezet.</p>
<p>Niet-betaling</p>	<p>Aan het einde van de 12 maanden neemt het RSVZ een nieuwe beslissing rekening houdende met de onbetaalde bijdragen. Het vermindert de loopbaan met de betrokken kwartalen. Het pensioenbedrag wordt naar beneden herzien.</p> <p>Deze nieuwe beslissing heeft terugwerkende kracht tot aan de ingang van het pensioen. De onterecht toegekende pensioenbedragen moeten dus worden teruggevorderd. Er wordt hierbij een verjaringstermijn van drie jaar toegepast.</p>

3 Advies van het Comité

Het Comité neemt kennis van de ontwerp teksten die de situatie moet verbeteren van de zelfstandigen die na de ingang van hun pensioen nog geconfronteerd worden met een bijdragebetaling als gevolg van de regularisatie van eerder betaalde sociale bijdragen. In het bijzonder meent het dat de verlenging van de betaaltermijn die de zelfstandigen krijgen vooraleer het RSVZ overgaat tot een herziening van de pensioenbeslissing, een positieve maatregel is. Dit geeft de betrokkenen immers extra ruimte om hun verschuldigde bijdragen te betalen zonder negatieve gevolgen voor hun pensioenrechten en – bedrag. Het Comité merkt ook op dat de voorgestelde maatregel in de lijn ligt van de werkwijze die vroeger reeds werd aanbevolen in het eindverslag (p.87) van het Monitoringcomité voor de Hervorming van de Berekening van de Sociale Bijdragen⁶.

Het Comité stelt echter vast dat de voorgestelde regeling voor wat betreft de sanctionering van zelfstandigen waarvoor binnen de 12 maanden volgend op de vervaldatum geen betaling van regularisatiebijdragen ontvangen wordt, geen onderscheid maakt tussen zelfstandigen die na het

⁶ Monitoringcomité voor de Hervorming van de Berekening van de Sociale Bijdragen (2013), Eindverslag betreffende de beoordeling van de hervormingspistes van de berekening van sociale bijdragen van de zelfstandigen

verstrijken van deze periode alsnog tot een betaling overgaan enerzijds, en zelfstandigen die ook finaal geen regularisatiebijdragen betalen anderzijds.

Het Comité is echter van oordeel dat het niet correct is dat een zelfstandige die na het verstrijken van de betalingstermijn van 12 maanden alsnog zijn regularisatiebijdragen betaalt, voor wat betreft de terugvordering van onterecht betaalde pensioenbedragen op dezelfde manier behandeld wordt als een zelfstandige die uiteindelijk helemaal geen regularisatiebijdragen betaalt. In het eerste geval zijn de voorlopige én de regularisatiebijdragen betaald en is de schade als gevolg van een laattijdige storting vergoed door de gebruikelijke verhogingen.

Het Comité vraagt daarom dat in de voorgestelde werkwijze een onderscheid zou worden gemaakt tussen beide groepen. Voor de zelfstandigen die alsnog, zij het laattijdig, overgaan tot de betaling van hun regularisatiebijdragen vraagt het Comité dat de procedure tot terugvordering van de onverschuldigde pensioenbedragen wordt stopgezet en er een verzaking plaatsvindt voor wat betreft de pensioenschuld die nog niet werd teruggevorderd.

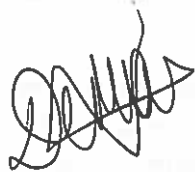
Het Comité stelt bovendien voor om er, wanneer er in het kader van de regularisatiebijdragen een kwijtschelding van verhogingen verleend wordt wegens laattijdige betaling, voor de pensioenberekening van uit te gaan dat de regularisatiebijdrage betaald is *op de dag volgend op de vervalddag van de regularisatiebijdrage*⁷. In geval van kwijtschelding van verhogingen wegens laattijdige betaling (art. 44 en 44bis ARS), wordt een (regularisatie)bijdrage vandaag immers geacht *tijdig*⁸ te zijn betaald in het kader van de pensioenberekening. Het Comité acht het echter niet gerechtvaardigd om deze werkwijze aan te houden voor de regularisatiebijdragen. Hierdoor ontstaat mogelijk een situatie waarin sommige zelfstandigen die hun bijdragen laattijdig betaalden alsnog een pensioensupplement ontvangen vanaf de ingangsdatum van hun pensioen.

Verder wijst het Comité nog op het mogelijke bestaan van alternatieve beleidspistes om te komen tot een betere inning van de regularisatiebijdragen die zelfstandigen na hun pensioen verschuldigd zijn, d.w.z. zonder de betrokkenen te sanctioneren door in te grijpen op hun pensioenrechten of -bedrag. Het Comité denkt daarbij in het bijzonder aan de mogelijkheid tot invoering van een systeem van schuldvergelijking enerzijds, en het vastklikken van de loopbaanvoorwaarden (min. 30 jaar) op het ogenblik van pensionering anderzijds. Deze alternatieve pistes werden een eerste keer ter sprake gebracht in de schoot van het Monitoringcomité dat de bijdragehervorming opvolgt. Het Comité vraagt dat de mogelijkheden en beperkingen van deze beleidsalternatieven in de komende maanden verder zouden worden onderzocht.

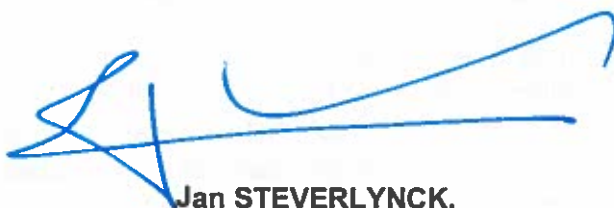
⁷ Het pensioen wordt dan aangepast de maand volgend op de vervalddag.

⁸ D.w.z. ten laatste op de vervalddag.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 20 juli 2017 :

**Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris**

**Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter**